

บทที่ 5

บทวิเคราะห์กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไทย-ลาว

การวิเคราะห์กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในส่วนนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้หลักความคิดและทฤษฎีกฎหมายเปรียบเทียบมาเป็นเครื่องมือศึกษาแนวนโยบายด้านแอลกอฮอล์ต่างๆ (5.1) และเป็นกรอบอธิบายเพื่อทำความเข้าใจระบบกฎหมายไทย-ลาวในแต่ละหัวข้อ เช่น การผลิต การจำหน่าย การโฆษณาและการบริโภค (5.2)

5.1 นโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐได้เข้ามามีบทบาทและผูกขาดการบริหารงานสุรา แต่ก็มีบางช่วงผ่อนผันให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสุรา เมื่อถึงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2531 (ค.ศ. 1998) รัฐบาลไทยเห็นชอบออกนโยบายเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุราในประเทศเป็นครั้งแรกโดยมีเหตุผลมาจากหลายปัจจัย เช่น เพื่อแก้ไขปัญหาสุราเถื่อน เพื่อแก้ปัญหาสุราจากนอก และเพื่อเพิ่มรายได้เข้างบประมาณของรัฐ ถึง พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) รัฐบาลไทยก็มีนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน โดยอนุญาตให้ผู้ผลิตรายย่อยทำการผลิตและจำหน่ายสุราพื้นบ้านประเภทสุราแช่และสุรากลั่นชุมชนอย่างเสรี

สปป.ลาว หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) รัฐบาลลาวก็ได้ออกนโยบายควบคุมเหล้า เบียร์ เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์และอบายมุขอื่นๆ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ขัดกับนโยบายแบบสังคมนิยมและจารีตประเพณีอันดีงามของชาติ แต่ก็มีผ่อนผันให้ทำเหล้าไว้ใช้ในครอบครัวได้ เช่น เหล้าไห เหล้าสาโทและเหล้าขาว เมื่อถึง ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) ซึ่งเป็นปีที่มีการเปิดประเทศเพื่อตอบรับการลงทุนจากต่างชาติ รัฐบาลลาวจึงปรับเปลี่ยนนโยบายโดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนทั้งภายในและนอกประเทศสามารถลงทุนผลิตสุราได้อย่างเต็มที่แต่ก็ยังจำกัดไว้ซึ่งการตั้งโรงงานผลิตเบียร์ขนาดใหญ่

นโยบายเปิดเสรีสุราได้มีผลกระทบต่อผู้บริโภคและสังคมทั้งในทางตรงและทางอ้อม อัตราการดื่มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ดื่มหน้าใหม่นับวันมีอายุน้อยลง การเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากพิษภัย

ของสุราและอุบัติเหตุตามท้องถนน มาตรการ ทำร้ายร่างกาย อาชญากรรมมากมายที่ล้วนมีสาเหตุมาจากแอลกอฮอล์จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) แสดงให้เห็นว่าทั้งประเทศไทยและ สปป.ลาว กลายเป็นประเทศที่มีอัตราการบริโภคแอลกอฮอล์ของพลเมืองสูงเป็นอันดับหนึ่งและสองในกลุ่มประเทศอาเซียน

จากเสียงสะท้อนของสังคมในสื่อต่างๆ ระบะผ่านมาประเทศไทยได้มีการปรับตัวและออกนโยบายควบคุมและลดการบริโภคแอลกอฮอล์อย่างจริงจังมากขึ้น โดยมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและสังคมรัฐบาลไทยได้จัดตั้งกองทุนและหน่วยงานรับผิดชอบด้านนี้ขึ้นมาเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) และองค์กรอื่นๆ ซึ่งอาศัยการหักเงิน 2% จากภาษีสุรา หน่วยงานเหล่านี้ ได้ขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายให้เกิดการรณรงค์ลดเหล้า ปลอดแอลกอฮอล์ ทั้งในเชิงนโยบาย ข้อมูลความรู้ ข่าวสารให้กระตุ้นการรณรงค์ หรือแม้แต่ใช้หลักในพระพุทธศาสนา ศีลข้อที่ 5 เข้าร่วม รวมทั้งประสานงานร่วมมือกับทุกฝ่ายทุกภาคในการรณรงค์ให้รู้เท่าทันสื่อและธุรกิจน้ำเมาทั้งหลาย ใช้พลังปัญญา พลังนโยบาย พลังสังคม เพื่อผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในทุกทางรวมทั้งรื้อฟื้นกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้ เช่น ห้ามผู้ขับขี้อวดขณะเมาสุรา ห้ามจำหน่ายสุราให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นต้น

ต่อมารัฐบาลไทย ได้จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และลดผลกระทบที่เกิดจากการดื่มสุราและผลงานที่เด่นชัด คือ การรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วงเวลา 05.00 น.-22.00 น. การจำกัดเนื้อหาโฆษณา การกำหนดเขต (Zoning) สถานบริการ การออก พ.ร.บ. คู่ครองเด็ก พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) เรื่องห้ามขายสุราให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีรวมทั้งการใช้งบประมาณหลายล้านบาทเพื่อลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการดื่มสุราช่วงเทศกาลวันหยุด เป็นต้น

สปป.ลาว มีหลายหน่วยงานได้ออกมาแสดงความเห็นในเรื่องนี้ โดยเฉพาะสภาแห่งชาติของลาวได้แถลงเรียกร้องให้รัฐบาลออกมาตรการควบคุมการดื่มเหล้า ดื่มเบียร์ของเยาวชนหลายครั้งนับตั้งแต่ ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) เป็นต้นมา ขณะที่คณะโฆษณอบรมศูนย์กลางพรรคได้รับทราบและนำเรื่องนี้รายงานต่อหน่วยงานต่างๆ ให้เล็งเห็นผลได้ผลเสียที่เกิดจากนโยบายแอลกอฮอล์ของรัฐส่วนเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรมโดยสมทบกับกระทรวงสาธารณสุขได้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุราและเบียร์ตั้งแต่ ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) ต่อมาปรากฏว่าทำได้เพียงออกกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยาสูบและนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการควบคุมยาสูบเท่านั้น

สรุปจากการเปรียบเทียบในเรื่องนโยบายแอลกอฮอล์แล้ว ทั้งประเทศไทยและสปป.ลาว มีนโยบายให้เปิดเสรีด้านการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนกันทั้งในระดับอุตสาหกรรมและระดับชุมชน แต่ขณะเดียวกันประเทศไทยยังมีนโยบายควบคุมแอลกอฮอล์ซึ่งถือว่าเป็นวาระแห่งชาติและเป็นการทำหน้าที่ในฐานะรัฐควรปกป้องประชาชนของตนเหมือนดังพ่อปกครองบุตร (Paternalism)

ส่วน สปป.ลาว ยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องการออกนโยบายควบคุมแอลกอฮอล์แห่งชาติ ซึ่งมาจากเหตุผลหลาย ประการ เช่น เหตุผลทางเศรษฐกิจ การรณรงค์ถึงผลกระทบของแอลกอฮอล์จากภาครัฐและสังคมยังมีน้อย และที่สำคัญแนวนโยบายของพรรคคือสิ่งตัดสินใจเรื่อง

5.2 สารสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การออกกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยทั่วไปแล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมจำนวนการผลิต การจำหน่าย การเคลื่อนย้ายสุรา การโฆษณาและลดการบริโภคสุรา โดยเจ้าของธุรกิจต้องได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากภาครัฐเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อป้องกันผลกระทบอันเนื่องมาจากปัญหาสุรา

5.2.1 การควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กฎหมายที่ใช้ควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยและ สปป.ลาว ถ้าพิจารณาโดยรวมเห็นว่ามีหลายด้านเหมือนกัน เช่น

- ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายและผ่านขั้นตอนหลายอย่าง อาทิ ต้องมีใบอนุญาตดำเนินธุรกิจ (กระทรวงการคลัง หรือกระทรวงการค้าสำหรับ สปป.ลาว)
- ต้องมีหนังสืออนุญาตตั้งโรงงาน (กระทรวงอุตสาหกรรม)
- ต้องผ่านมาตรฐานคุณภาพทางโภชนาการ (กระทรวงสาธารณสุข)
- ต้องผ่านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม (หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม) และอื่นๆ

แต่ถ้าพิจารณาลึกลงไปรายละเอียดแล้ว จะเห็นว่า ยังมีหลายประเด็นที่กฎหมายทั้งสองประเทศได้บัญญัติไว้ไม่เหมือนกัน ดังนี้

(1) การควบคุมการผลิตสุราชุมชนในไทยและการผลิตเหล้าระดับครอบครัวในลาว

ในประเทศไทย โดยนโยบายเปิดเสรีสุรา ผู้ผลิตรายย่อยและผู้จำหน่ายสุราพื้นบ้านประเภทสุราแช่และสุรากลั่นชุมชน ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายอย่างเคร่งครัด คือ ต้องจัดตั้งเป็นประเภทบุคคล ต้องเป็นสัญชาติไทย ไม่มีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับที่อยู่ภูมิลำเนา สถานที่ทำสุรา

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ขนาดและข้อจำกัดของเครื่องจักร ข้อจำกัดด้านจำนวนคนงาน มาตรฐานแรงแอตกอสต์และอื่นๆ

แต่ใน สปป.ลาว การทำสุราลักษณะชุมชนหรือระดับครอบครัว ยังไม่มีข้อบังคับทางกฎหมายที่เป็นเอกภาพกันทั่วประเทศ บางท้องที่ผู้ทำสุราจะต้องขออนุญาต ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือภาษี แต่บางท้องที่อาจไม่ต้องทำตามเงื่อนไขใดๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและจุดพิเศษของแต่ละท้องถิ่น เช่น ความห่างไกลจากตัวเมือง

เมื่อสรุปข้อความเปรียบเทียบเชิงวัฒนธรรมกฎหมาย (Legal Culture) แล้ว การผลิตสุราระดับครอบครัวใน สปป.ลาว ไม่มีข้อจำกัดทางกฎหมายมากมาย เป็นกฎและเงื่อนไขสำคัญทำให้ผู้ผลิตสามารถแข่งขันกับโรงงานสุรารายใหญ่ได้ หรือสามารถขยายกำลังการผลิตของตนไปสู่ระดับอุตสาหกรรมได้ไม่ยาก ในขณะที่การผลิตสุราชุมชนในประเทศไทยไม่สามารถกระทำได้ เพราะติดที่เงื่อนไขและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายบังคับไว้ในหลายประเด็นซึ่งขึ้นกับนโยบายของรัฐบาลว่าจะปรับเปลี่ยนหรือไม่อย่างไร

(2) การควบคุมการผลิตสุราในระดับอุตสาหกรรม

ในประเทศไทย โดยเงื่อนไขทางกฎหมายแล้ว การตั้งโรงงานสุราจะแยกตามประเภทสุรา แห่และสุรากลั่น การตั้งโรงงานสุราสองประเภทนี้ จะมีความเหมือนกันในหลายด้าน เช่นว่า ต้องจัดตั้งเป็นบริษัทและมีหุ้นคนไทยถือไม่ต่ำกว่า 51% แต่จะต่างกันในเรื่องพื้นที่ กำลังการผลิต แรง แอตกอสต์และอื่นๆ

ในลักษณะเดียวกัน สปป.ลาว ไม่มีกฎหมายสุรากับ ฉะนั้น การตั้งโรงงานผลิตสุราจึงไม่แยกเป็นโรงงานสุราแห่หรือโรงงานสุรากลั่น¹ แต่จะใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเดียวกันกับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมปรุแง่ และการอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจก็ไม่มีขั้นตอนซับซ้อนและไม่มีเงื่อนไขพิเศษที่แตกต่างไปจากการขอทำธุรกิจประเภทอื่นๆ

จากข้อความเปรียบเทียบที่กล่าวมาข้างบน เห็นว่า พ.ร.บ. สุรา พ.ศ. 2493 ช่วยให้ประเทศไทยมีการจัดการที่ดีในเรื่องการผลิตสุราก่อนออกจำหน่าย

¹ กฎหมายของ สปป.ลาว มิได้ห้ามโรงงานที่ผลิตเหล้ากัน (เช่น เหล้าขาว) ไม่ให้ผลิตเหล้าแห่ (เช่น ไวน์) หมายความว่า โรงงานที่ได้รับอนุญาตอาจผลิตทั้งสุรากลั่นและแห่ได้ (ดูเพิ่มเติมได้ในบทที่ 4. หน้า 100.)

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบกฎหมายควบคุมการผลิตสุราไทย-ลาว

ประเทศไทย	สปป.ลาว
- พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 - พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 - ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2543 - ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2546 (ฉบับ ที่ 4) สำหรับสุรากลั่นชุมชน - ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำสุรากลั่นชุมชน พ.ศ. 2546 - พ.ร.บ.ว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	- กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่งฉบับ ค.ศ. 1999 - กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจฉบับ ค.ศ. 2005 - กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน ฉบับ ค.ศ. 2009 - กฎหมายว่าด้วยการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม ฉบับ ค.ศ. 1999 - กฎหมายว่าด้วยการปกป้องผู้ชมใช้ ค.ศ. 2010

5.2.2 การควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การควบคุมการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถทำได้หลายวิธี เช่น ควบคุมการออกใบอนุญาต ควบคุมรูปแบบการขาย เวลาขาย สถานที่จำหน่าย กำหนดอายุผู้ซื้อ หรือจำกัดการนำเข้าสุราด้วยการออกมาตรการทางภาษี

แต่เนื่องจากนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างกัน ฉะนั้น รัฐบาลไทยและ สปป.ลาว จึงมีวิธีการจัดการและควบคุมการจำหน่ายสุราไม่เหมือนกัน มีดังนี้

(1) ประเทศไทยใช้วิธีการควบคุมการออกใบอนุญาต ควบคุมการจำหน่ายตามรูปแบบการขาย² ควบคุมเวลาขาย สถานที่จำหน่ายและจำกัดอายุผู้ซื้อ ขณะเดียวกัน สปป.ลาว ไม่ได้จัดประเภทใบอนุญาตขายสุรา เนื่องจากไม่มีกฎหมายสุรา แต่ทางการลาวได้อนุญาตให้จำหน่ายสุราไปตามการ

² การจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดๆ ในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งจะออกให้ตามใบอนุญาตขายรวมมี 7 ประเภท และใบอนุญาตแต่ละประเภท จะกำหนดตัวผู้ขาย การขนส่ง การขายเร็ว การขายภายในเวลาที่กำหนด การเก็บหรือรักษา การห้ามเปลี่ยนแปลงสุรา การบรรจุภาชนะ และเงื่อนไขอื่นๆ

จดทะเบียนวิสาหกิจ (บริษัท)³ หรือหัวหน้าวิสาหกิจ (ร้านขายปลีกและขายส่ง)⁴ หมายความว่า ขั้นตอนการขออนุญาตจำหน่าย การเสียภาษี ค่าธรรมเนียมอื่นๆ ก็ให้ปฏิบัติตามประเภทของธุรกิจที่ได้อนุมัติไป

(2) ประเทศไทยและ สปป.ลาว มีข้อห้ามสำหรับผู้ขายสุรากล้ายคลึงกันในหลายประเด็น อาทิ

- ห้ามมิให้ผู้ใดขาย แลกเปลี่ยนหรือให้สุราแก่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี
- ห้ามมิให้เด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ซื้อ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อขายสุรา
- ห้ามสำหรับผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ จำหน่าย สุราให้แก่ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤติกว้างวาย หรือครองสติไม่ได้ เป็นต้น

แม้ว่ากฎหมายของไทยยังมีข้อห้ามอีกหลายอย่าง ซึ่งกฎหมาย สปป.ลาว ไม่ได้ระบุ เช่น ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้เครื่องขายอัตโนมัติ การเร่ขาย และการลดราคาเพื่อส่งเสริมการขาย

(3) การจำหน่ายสุราในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ เวลา 11.00 น.-14.00 น. และ เวลา 17.00 น.-12.00 น. และห้ามขาย จำหน่าย จ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง (ท้องถิ่นและระดับชาติ) ในทางตรงกันข้าม การขายสุราสามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมงใน สปป.ลาว เนื่องจากไม่มีข้อห้ามทางกฎหมาย ยกเว้นสถานที่บนทางเดิน ร้านกินดื่ม ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ปิดบริการ 23:30 น.

(4) สถานที่บางประเภทในเมืองไทย ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเด็ดขาด เช่น สถานที่หรือบริเวณวัด หรือศาสนสถาน สถานพยาบาล สถานที่ราชการ หอพัก สถานศึกษา สถานีบริการน้ำมัน สวนสาธารณะและสถานที่อื่นๆ ซึ่งมีกฎหมายระบุไว้ชัดเจน แต่ในเมืองลาว สถานที่ห้ามจำหน่ายสุรา ส่วนมากจะเป็นสถานที่บริเวณวัด สถานพยาบาล สถานที่ราชการ สถานศึกษา ซึ่งมีกฎหมายรองรับ นอกนี้สามารถขายสุราได้อย่างเสรี

(5) ในประเทศไทย มาตรการลงโทษ (ในกรณีจำหน่ายสุราให้เด็กตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก) มีทั้งจำคุกและปรับไหม เช่น ถ้าเด็กฝ่าฝืนจะถูกลงโทษว่า ดักเตือน ถูกทำทัณฑ์บน ต้องทำงานบริการ

³ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ ค.ศ. 2005

⁴ ให้ปฏิบัติตามคำรณายกรัฐมนตรีว่าด้วยธุรกิจจำหน่ายสินค้า เลขที่ 206/นย. ลงวันที่ 11 ตุลาคม ค.ศ.

สังคม ถ้าหากปรากฏว่าผู้ปกครองฝ่าฝืนข้อกำหนดใดๆ ในการดูแลเด็กในปกครองของตน จะถูกทำทัณฑ์บน และต้องวางเงินประกัน ซึ่งจำนวนเงินมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฐานะ หากมีทำผิดทัณฑ์บนภายในสองปีที่มีการวาง เงินประกัน เงินจำนวนนี้จะถูกริบเข้ากองทุนคุ้มครองเด็กขณะที่ กฎหมายคุ้มครองเด็กของ สปป.ลาว ไม่มีบทลงโทษเด็กที่ไม่ถึง 18 ปี คัมสุรา แต่มีบทลงโทษต่อบุคคลองค์กร หรือผู้ปกครองเด็กที่ละเมิดข้อห้าม เช่น อนุญาตให้เด็ก หรือใช้เด็กไม่ถึง 18 ปี ไปซื้อเหล้า เบียร์ ก็จะถูกปฏิบัติโทษด้วยมาตรการศึกษาอบรม และถ้าละเมิดซ้ำจะถูกโทษหรือมาตรการทางบริหาร เช่น ปรับไหม ถูกระงับ ถูกลอบไล่นอกนุญต

สรุปมาแล้ว ข้อที่แตกต่างที่สำคัญ คือการกำหนดควาขายและห้ามดื่มในวันสำคัญของประเทศไทยถือได้ว่าเป็นการวางมาตรการที่ดีและสามารถจำกัดการดื่มในช่วงกลางวันได้มาก ดังนั้น การที่ สปป.ลาว ไม่มีข้อห้ามจำหน่าย ซึ่งตามหลักแนวคิดแบบ Legal Paternalism และ Legal Moralism แล้วควรจะมี จึงส่งผลให้มีร้านกินดื่ม ร้านอาหารเปิดขายเหล้าตั้งแต่เช้าหรือแต่ 10:00 โมงเช้าจนถึงเที่ยงคืนได้

ตารางที่ 5.2 เปรียบเทียบกฎหมายควบคุมการจำหน่ายสุราไทย-ลาว

กฎหมายควบคุมการจำหน่ายสุราไทย	กฎหมายควบคุมการจำหน่ายสุราสปป.ลาว
(1) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 (2) กฎกระทรวงฉบับที่ 36 พ.ศ. 2504 ออกตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 (3) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 253 (พ.ศ. 2515) (4) กฎกระทรวงฉบับที่ 62 (พ.ศ. 2519) และกฎกระทรวงฉบับที่ 75 (พ.ศ. 2523) ออกตามมาตรา 47 พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 338 พ.ศ. 2515 (5) กฎกระทรวงฉบับที่ 71 (พ.ศ. 2522) ออกตามความในมาตรา 15 และ 47 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 338 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515	(1) คำรณนายกรัฐมนตรีว่าด้วยธุรกิจจำหน่ายสินค้าเลขที่ 206/นย. ลงวันที่ 11 ตุลาคม ค.ศ.2001 (พ.ศ. 2554) (2) กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ลงวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549) (3) กฎหมายว่าด้วยการปกป้องผู้ชมใช้ฉบับเลขที่ 02/สพข. ลงวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ.2010 (พ.ศ. 2553)

(6) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (7) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2549 (8) กฎกระทรวงการคลังห้ามจำหน่ายสุราและบุหรี่ (9) พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550	
--	--

5.2.3 การควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา การโฆษณาได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนสำคัญที่สุดในการกระตุ้นการบริโภคสุราของประชาชนทั่วโลกแต่ในช่วงหลังๆ หลายประเทศได้ตื่นตัวและตระหนักถึงปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงได้ออกกฎหมายจำกัดการโฆษณาสุราให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้บริโภค

เช่นเดียวกัน ประเทศไทย ก็ได้แก้ไขกฎหมายในหลายด้าน เพื่อจำกัดการโฆษณาด้วยการออกข้อกำหนด เงื่อนไข หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในทางตรงและทางอ้อมส่วนว่า สปป.ลาว ยังมีความล่าช้าในเรื่องนี้มากสรุปได้ดังนี้

(1) ประเทศไทย ได้แก้ไขกฎหมายเพื่อจำกัดรูปแบบการโฆษณา ด้วยการออกข้อกำหนด เงื่อนไข หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในทางตรงและทางอ้อม เพื่อเป็นการลดแรงจูงใจ โดยบังคับเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ เนื้อหา และภาพโฆษณา ตลอดจนกำหนดช่วงเวลาโฆษณาทางสื่อโทรทัศน์และวิทยุ และไม่อนุญาตให้โฆษณาตามสถานที่ เช่น โรงเรียน วัด สถานที่ทางราชการ และอื่นๆ

(2) ประเทศไทยได้ออกข้อกำหนด ให้การโฆษณาจะต้องตั้งอยู่บนหลักการความรับผิดชอบและความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค ฉะนั้นข้อความที่ใช้ในการโฆษณา จะต้องเป็นข้อความที่เป็นธรรมหรือเป็นข้อความที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม เช่น การโฆษณาโดยใช้ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง ใช้ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญของสินค้า ใช้ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรง หรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมาย หรือศีลธรรม หรือ

นำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ ใช้ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสีย ความสามัคคีในหมู่ประชาชน ข้อความโฆษณาจะต้องไม่ระบุหรือประกาศว่าผู้ประกอบธุรกิจจัดให้มีการแถมพิก หรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชค หรือจัดให้มีของแถม หรือให้สิทธิหรือประโยชน์โดยให้เปล่า การโฆษณาให้กระทำด้วยความสุจริตและอื่นๆ

(3) ประเทศไทย ได้มีการออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมเวลาโฆษณาอย่างชัดเจน โดยห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ตั้งแต่เวลา 05.00-22.00 น. สำหรับการโฆษณาในช่วงเวลา 22.00-05.00 น. ห้ามโฆษณาในลักษณะเชิญชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณของเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ทั้งนี้การโฆษณาในช่วงเวลาที่อนุญาตให้โฆษณาในลักษณะการเสนอภาพลักษณ์ของบริษัทหรือกิจการเท่านั้น ภาพการโฆษณาเหล่านี้ทางวิทยุโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ที่มีแหล่งกำเนิดมาจากนอกประเทศจะต้องได้รับการเซ็นเซอร์ ถ้าหากการโฆษณานั้นเป็นเทปหรือฉายซ้ำ (Replay) และการเสนอภาพ เสียงหรือกล่าวถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทางรายการประเภทอื่น หรือสื่ออื่น เช่น ในการแสดงภาพยนตร์ ละคร บทเพลง รายการสารคดีทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด ให้เป็นไปตามประกาศหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

สำหรับ สปป.ลาว ข้อห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีน้อยมาก⁵ และกฎหมายที่มีอยู่ก็กำหนดหลักการแบบกว้างๆ เท่านั้น⁶ ซึ่งเป็นหลักการเดียวที่ใช้กับการโฆษณาสินค้าทุกประเภท จึงทำให้การควบคุมการโฆษณาแอลกอฮอล์มีช่องว่าง (Gap) มากมาย และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สรุป ข้อเปรียบเทียบทางกฎหมายระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงในเรื่องข้อกำหนดการโฆษณาแอลกอฮอล์ ทั้งแบบ Below the Line และ Above The Line⁷ เช่น สปป.ลาว ยังไม่มีมาตรการควบคุมเวลาโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางวิทยุกระจายเสียงหรือ

⁵ - กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ค.ศ. 2006 ได้กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับการติดตั้งป้ายโฆษณาเหล้า เบียร์ ยาสูบและสิ่งมีพิษอื่นๆ ใกล้โรงเรียนหรือเขตชุมชนของเด็ก (มาตรา 49)

- กฎหมายว่าด้วยสื่อมวลชนฉบับ ค.ศ. 2008 โดยเนื้อหาในมาตรา 50 วรรค 7 ระบุห้ามโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งมีพิษ

⁶ ตัวอย่าง เช่น การโฆษณาไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการโฆษณาสินค้าใดๆ ก็ตามจะต้องไปผ่านเจ้าหน้าที่อาหารและยา และแผนกที่เกี่ยวข้อง ซ้ำกัน พร้อมทั้งต้องรับผิดชอบต่อข้อความและเนื้อหาที่ได้เผยแพร่หรือโฆษณาออกไป และหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดชวนเชื่อเกินความเป็นจริง ถ้าเป็นสินค้าใหม่นำเข้าจากต่างประเทศจะต้องมีหนังสือรับรองคุณภาพ หรือหนังสืออนุญาตจำหน่ายจากองค์การที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้ผลิต

⁷ Above The Line คือการทำการตลาดที่เน้นการสื่อสารผ่านสื่อ และ Below The Line คือ การทำการตลาดที่เน้นการสื่อสาร ณ จุดขาย ไม่ใช่รูปแบบสื่อ

วิทยุโทรทัศน์ ไม่มีการเซ็นเซอร์ใดๆ ส่วนประเทศไทยมีการออกกฎหมายควบคุมการโฆษณาในทุกมิติ⁸ จะขาดก็มีเพียงการพัฒนากฎระเบียบให้ตามทันเล่ห์เหลี่ยมการโฆษณาแฝงในรูปแบบใหม่ๆ

ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบกฎหมายควบคุมการโฆษณาสุราไทย-ลาว

กฎหมายควบคุมการโฆษณาสุราไทย	กฎหมายควบคุมการโฆษณาสุราลาว
(1) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ 30 เมษายน พ.ศ.	(1) ข้อกำหนดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการคุ้มครองการโฆษณาอาหาร ยา ภัยโรค เหล้าและยาสูบฉบับ ค.ศ. 1993 (ถูกเปลี่ยนแปลงด้วยข้อกำหนดฉบับเลขที่ 2581/กชส ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ. 2003)
(2) พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535	(2) ข้อกำหนดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการคุ้มครองการโฆษณาอาหาร ยา และผลิตภัณฑ์การแพทย์ ฉบับเลขที่ 2581/กชส ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ. 2003
(3) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ห้ามโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ในระหว่างเวลา 05.00-22.00 น.	(3) ประกาศฉบับเลขที่ 377/ถว.หก ลงวันที่ 5 พฤษภาคม 2008 เกี่ยวกับป้ายโฆษณาสินค้าบริการและการประชาสัมพันธ์ด้วยป้าย
(4) ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเครื่องดื่มที่ผสมกาเฟอีนทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2547	(4) กฎหมายว่าด้วยสื่อมวลชนฉบับ ค.ศ. 2008 โดยเนื้อหาในมาตรา 50 วรรค 7 ได้ระบุห้ามโฆษณาเกี่ยวกับสิ่งมีนเมา
(5) กฎกระทรวงว่าด้วยการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์และ เครื่องดื่มที่ผสมกาเฟอีนในโรงภาพยนตร์ และทางป้ายโฆษณา พ.ศ. 2547	(5) กฎหมายว่าด้วยการปกป้องผู้ชมใช้ ฉบับ ค.ศ. 2010
(6) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง หลักเกณฑ์ การโฆษณา เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ลงวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2549	(6) กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ลงวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ.2006
(7) พ.ร.บ. ว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	

⁸ โดยยึดถือหลักนโยบายผลประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ เช่น ด้านสุขภาพ การป้องกันเยาวชนหรือนักดื่มหน้าใหม่ให้หลงเชื่อการโฆษณาสุรา

5.2.4 การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การควบคุมการเข้าถึงการบริโภคสุรามีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดขอบเขตทั้งด้านสถานที่ เวลา และอายุของผู้ดื่ม เพื่อให้คนที่มักจะดื่มสุราเข้าถึงสุราได้ช้าลงกว่าการเปิดเสรีทุกอย่าง โดยการออกกฎหมายข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวกับสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ในภัตตาคาร ในคลับบาร์ ร้านจำหน่ายสุรา ร้านขายสินค้าอุปโภคบริโภค ปั่นน้ำมัน การกำหนดเวลาขายวิธีการขายปลีก ตลอดจนกำหนดอายุของผู้ซื้อ เป็นต้น

นโยบายและกฎหมายมีส่วนสำคัญอย่างมาก ในการกำหนดการเข้าถึงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน ในระยะผ่านมา ประเทศไทยและ สปป.ลาว ต่างก็ตระหนักดีในเรื่องนี้ และได้วางมาตรการหลายด้านที่เหมือนกันโดยใช้วิธีทางตามแบบ Legal Paternalism และ Legal Moralism ดังนี้

- (1) กฎหมายกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ดื่ม 18 ปี บริบูรณ์
- (2) ห้ามขายขณะเมาสุรา
- (3) ห้ามสำหรับผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ร้านบันเทิง ร้านขายเหล้าอนุญาต หรือรับผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ เข้าไปใช้บริการ หรือเข้าไปทำงานในสถานบริการ หรือยินยอม หรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤติดู่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ
- (4) ห้ามพ่อแม่ของเด็ก ผู้ปกครองเด็กและบุคคลอื่นๆ อนุญาตให้เด็กไปใช้บริการในร้านบันเทิง ร้านขายเหล้า ร้านกินดื่มที่บริการประเภทเหล้า เบียร์ ของมีเมาต่างๆ
- (5) สถานที่บริการสุรา ร้านบันเทิงและอื่นๆ ต้องไม่อยู่ใกล้วัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียนหรือสถานศึกษา โรงพยาบาล สโมสรเยาวชน หรือหอพัก และไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญ แก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

อย่างไรก็ตาม กฎหมายตามแนวคิด Legal Paternalism และ Legal Moralism ของประเทศไทยและ สปป.ลาว ยังมีข้อแตกต่างกันในบางประเด็นดังนี้

(1) กฎหมายของประเทศไทย⁹ ได้กำหนดเกี่ยวกับอาคาร หรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการ ประเภทมีอาหาร สุรา น้ำชา โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือเพื่อการบันเทิง ตั้งแต่เวลา 06.00-01.00 น. แต่ว่าร้านบันเทิงทุกประเภทใน สปป.ลาว ห้ามเปิดบริการกลางวัน (ยกเว้นร้านอาหาร สวนอาหารและร้านกินดื่มทั่วไป) และต้องปิดหลังเวลา 23:30 น.

(2) มาตรการลงโทษ สำหรับประเทศไทย กฎหมายห้ามมิให้เด็กเสพสุรา หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อเสพสุรา หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินมาตรการต่อเด็ก เช่น สอบถามเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษา หรือ จัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ แต่กฎหมาย สปป.ลาวไม่มีบทลงโทษเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 เข้าไปใช้บริการหรือดื่มสุรา

(3) กฎหมายไทย ยังกำหนดความผิด สำหรับผู้ที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่ต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น ในวัด สถานการศึกษา สถานที่ราชการ สถานที่รัฐวิสาหกิจ โรงงาน หรือบนรถตามทางสาธารณะและอื่นๆ หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ ในรูปการเดียวกัน สปป.ลาว ส่วนมาก จะใช้การศึกษาอบรม กล่าวเตือน ปรับไหม ถอนใบอนุญาต ยึดอุปกรณ์และสั่งปิดกิจการและไม่มีโทษจำคุก

(4) กฎหมายไทย บัญญัติอัตราโทษของกรณีเมาแล้วขับ โดยการตรวจวัดแอลกอฮอล์¹⁰ (มีแอลกอฮอล์อยู่ในร่างกาย เกินกว่า 0.50 g/L) หรือเมอย่างอื่น ผู้ฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งพักใช้ใบอนุญาตขับขี่ของผู้นั้น หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ (รวมทั้งอาจต้องทำประโยชน์แก่สังคมด้วย)

ในลักษณะเดียวกัน กฎหมายของ สปป.ลาว ได้กำหนดอัตราโทษปรับไหม ผู้ขับรถชนสงฆ์ที่อยู่ในสภาพมีเมมา หรือมีธาตุเหล้าอยู่ในร่างกาย เกินกว่า 0.80 g/L แต่ไม่มีบทลงโทษจำคุก¹¹

(5) เมื่อเปรียบเทียบทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคและสถานบันเทิง เห็นว่าหน่วยงานที่มีบทบาทหลักตกเป็นสิทธิอำนาจหน้าที่กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข

⁹ ในประเทศไทย การควบคุม “ระยะห่างพอสมควร” ในการตั้งสถานบริการ เป็นสิทธิอำนาจหน้าที่กระทรวงมหาดไทย แต่การควบคุมเวลาขายสุราของร้านค้าปลีกเป็นสิทธิอำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในออกกฎกระทรวงตาม พ.ร.บ. สุรา พ.ศ. 2493

¹⁰ การปฏิเสธเป่าเครื่องวัดตรวจแอลกอฮอล์ ให้สันนิษฐานว่าเป็นคนเมาแล้วขับและต้องรับโทษตามกฎหมาย

¹¹ ยกเว้นเมาแล้วขับและก่อให้เกิดอุบัติเหตุ กรณีนี้จะมีความผิดตามกฎหมายอาญา (มาตรา 86) มีโทษตั้งแต่ปรับไหมถึงจำคุก

สุข แต่สำหรับ สปป.ลาว ถ้าพิจารณาตามกฎหมายที่มีอยู่ กระทรวงแถลงข่าว-วัฒนธรรมจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้

สรุปแล้ว การใช้กฎหมาย ควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไทย-ลาว ถือได้ว่าเป็นการใช้กฎหมายตามแบบ Legal Paternalism และ Legal Moralism ถึงแม้ว่าจะมีข้อแตกต่างในบางด้านก็ตาม เช่น การใช้ Legal Paternalism ของ สปป.ลาว จะมีลักษณะอ่อนโยนมาก (Soft Paternalism) และให้ความสำคัญในเรื่อง Legal Moralism น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ซึ่งนำใช้หลักแนวคิด Legal Paternalism และ Legal Moralism อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็งตลอดมา

ตารางที่ 5.4 เปรียบเทียบกฎหมายควบคุมการบริโภคสุราไทย-ลาว

กฎหมายควบคุมการบริโภคสุราของไทย	กฎหมายควบคุมการบริโภคสุราของสปป.ลาว
(1) พระราชบัญญัติคุ้มครอง แรงงาน พ.ศ. 2541	(1) ข้อกำหนดของกระทรวงแถลงข่าว-วัฒนธรรมว่าด้วยการคุ้มครองและตรวจสอบสถานบันเทิง... ฉบับเลขที่ 645/ถว (ค.ศ. 2003)
(2) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	(2) ข้อตกลงของเจ้าครองกำแพงนครเวียงจันทน์เลขที่ 1270/จค.กพ (ค.ศ. 1997) ว่าด้วยการคุ้มครองและตรวจสอบการเคลื่อนไหววัฒนธรรมในกำแพงนครเวียงจันทน์
(3) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509	(3) กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ค.ศ. 2006
(4) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2544 (ฉบับ ที่ 3)	(4) กฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ค.ศ. 1997
(5) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับ ที่ 272) พ.ศ. 2546 เรื่องสุรา	(5) กฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก ค.ศ. 2000
(6) พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550	(6) คำรณายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปรับใหม่การละเมิดการจราจรทางบก... เลขที่ 188/นย. 2007
(7) พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551	